فرم طرح دوره (Course Plan)

نام درس : اصول مدیریت نظام سلامت تعداد واحد: ۱واحد(نظری) از دو واحد	رشته تحصیلی: بهداشت عمومی	مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی	محل برگزاری: کلاس ۹	مدرسین: دکتر محمد حسین دلشاد	نیمسال تحصیلی: نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵
نام دانشکده:بهداشت	گروه آموزشی:بهداشت عمومی	روز و ساعت برگزاری: چهارشنبه ساعت ۱۲ تا ۱۴	تلفن و روزهای تماس: ۰۹۱۲۷۱۹۱۸۴۱- ۰۵۱۵۲۴۲۱۲۴۸ داخلی ۲۴۸ یک‌شنبه‌ها	آدرس دفتر: دانشکده بهداشت طبقه دوم	آدرس ایمیل:Delshadmh1@thums.ac.ir

هدف کلی درس: - آشنایی با مفاهیم اولیه و کلیات مدیریت و نقش آن در بهبود عملکردها در ارائه مراقبت‌های سلامت..

اهداف اختصاصی درس:

در پایان این درس دانشجو باید قادر باشد:

۱- مفاهیم اولیه مدیریت، اهداف، ساختار، رفتار، وظایف و کارکردهای سازمانی را شرح دهد.

۲- تشکیلات بهداشتی درمانی کشور، جنبه‌های اقتصادی اجتماعی و ابعاد رویکردUHC , PHC,SDGs, HFA, MDGs (MDGs)، و نحوه مدیریت آنها را بیان کند.

۳- معیارها و ضوابط لازم برای پایش و نظارت بر فعالیت‌ها، تهیه بازخوردهای اطلاعاتی جهت بهبود عملکردها در ارائه مراقبت‌های سلامت را توضیح دهد.

۴- آشنایی با اصول اندازه گیری و ارتقاء کارایی در سلامت و به جریان منابع در سیستم های مراقبت آگاه باشد.

۵- عدالت در سلامت را درک نماید و دلایل نیاز به اصلاحات نظام سلامت را بیان کنند.

سرفصل‌های درس:

۱. مقدمه‌ای بر مدیریت نظام‌های سلامت: تعاریف و مفاهیم، تاریخچه و تکامل مدیریت نظام‌های سلامت، اصول و چارچوب‌های مدیریت نظام‌های سلامت
۲. ساختار سازمانی و سلسله مراتب در نظام‌های سلامت
۳. اجزای نظام مراقبت‌های اولیه سلامت
۴. رهبری و مدیریت در نظام‌های سلامت
۵. برنامه‌ریزی استراتژیک در نظام‌های سلامت
۶. مدیریت منابع انسانی در نظام‌های سلامت
۷. مدیریت مالی و بودجه‌بندی در نظام‌های سلامت
۸. ارزیابی و بهبود کیفیت در خدمات سلامت
۹. جنبه‌های اقتصادی اجتماعی و ابعاد رویکردUHC , primary healthcare (PHC),SDGs, HFA, Millennium Development Goals (MDGs) و نحوه مدیریت آنها را بیان کند.
۱۰. شرح سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص‌ها
۱۱. نقش و وظیفه سازمان‌های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت
۱۲. بیان نقش عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، آب، مواد زائد جامد و پسماندها، مواد غذایی)
۱۳. بیان نقش عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت
۱۴. آشنائی با پوشش همگانی سلامت
۱۵. سیستم ارائه خدمات اولیه نظام سلامت و سطوح نظام ارجاع
۱۶. مدیریت خطر و بحران در نظام‌های سلامت
۱۷. سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در نظام‌های سلامت
۱۸. شناسایی و تفسیر معیارها و شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) در حوزه سلامت
۱۹. درک جامعی از انواع منابع موجود در سیستم‌های سلامت
۲۰. درک مفاهیم عدالت در سلامت و انواع آن
۲۱. آشنائی با مفاهیم بهره‌وری، کارایی و اثربخشی در حوزه سلامت
۲۲. شناسایی چالش‌ها و مشکلات موجود در نظام‌های سلامت و درک دلایل نیاز به اصلاحات در نظام سلامت.
۲۳. پیشنهاد راهکارهای اصلاحی برای بهبود عملکرد نظام سلامت
۲۴. فناوری اطلاعات در مدیریت نظام‌های سلامت
۲۵. سیستم‌های اطلاعات بهداشتی و کاربرد آنها
۲۶. چالش‌های نوین در مدیریت نظام‌های سلامت
۲۷. مدیریت تغییر در نظام‌های سلامت
۲۸. مشارکت جامعه و سیاست‌های عمومی در نظام سلامت

اهداف رفتاری درس:

آشنا شدن دانشجویان با اصول و مبانی مدیریت نظام‌های سلامت و کاربرد آنها در حوزه بهداشت و درمان و به کارگیری این مفاهیم و تکنیک ها در حوزه های مختلف بهداشت و درمان به منظور استفاده بهینه از منابع محدود نظام سلامت جهت دستیابی به بیشترین کارایی ممکن.

*منابع اصلی درس:

۱- اصلاحات نظام سلامت: راهنمای عدالت و کارایی، تالیف مارک جی رابرت و همکاران، ترجمه و ویرایش توسط امیر عباس فتاح زاده و همکاران، موسسه فرهنگی ابن سینای بزرگ، ۱۴۰۲
۲- کتاب اصول و کلیات خدمات سلامت، تألیف: هیأت مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور. چاپ اول، سال ۱۳۹۹، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۳- کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف: هیأت مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور. ویرایش چهارم سال ۱۳۹۸، انتشارات ارجمند
۴- کتاب درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، تألیف دکتر حسین شجاعی تهرانی، دکتر حسین ملک افضلی. ویرایش هفدم، سال ۱۳۸۹، انتشارات سماط
۵- کتاب اصول و کلیات خدمات سلامت، تألیف دکتر محمد خواجه‌دلویی، علوم پزشکی مشهد، ۱۳۹۹.
۶- کتاب اپیدمیولوژی گوردیس ویرایش ششم (سال ۲۰۱۹)، فصل ۱-۵، ۷تا ۱۰ و ۱۲ و ۱۴، صفحات ۱۲۲و ۱۰۳
۷- اصلاحات نظام سلامت: راهنمای عدالت و کارایی، تالیف مارک جی رابرت و همکاران، ترجمه و ویرایش توسط امیر عباس فتاح زاده و همکاران، موسسه فرهنگی ابن سینای بزرگ، ۱۳۸۴
۸- مطالعه تطبیقی نظام سلامت در دنیا، حسین زارع، محمد رضا جمالی و..../جلد اول (حمایت های اجتماعی، بهداشت و درمان) آخرین انتشار
۹- نظام سلامت در دنیا، حسین زارع/ جلد دوم (بسته های خدمات درمانی، بیمه سلامت)/ آخرین انتشار
۱۰- گزارش جهانی سلامت سال ۲۰۰۰
۱۱- مدیریت بهداشت و درمان، دکتر سعید آصف زاده، فصول ۴، ۵، ۶ و ۱۵ / آخرین انتشار

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ رضائیان، علی. مبانی سازمان و مدیریت. تهران: انتشارات سازمان مطاعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- ✓ عبادی فرد آذر، ف. شجاعی تهرانی، ح. و دیگران. اصول خدمات بهداشتی. تهران: انتشارات عبادی فر.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

منابع فرعی درس:

12- Health Care Economics, Thomas E. Getzen,2007, Temple University
13- Essentials of health economics, Diane M. Dewar, 2010, University at Albany—State University of New York
14- Santerre, RE and SP Neun. (2004) Health Economics: Theories, Insights and Industry Studies, 3d ed.Mason, Ohio: Thomson South-Western.
15- Folland, S, Goodman, AC, and M. Stano. (2007) The Economics of Health and Health Care, 5th ed.Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.Drummond, MF et al. (2005) Economic Evaluations of Health Care Programmes. Oxford: Oxford University Press
16- Folland, S, Goodman, AC, and M. Stano. (2020) The Economics of Health and Health Care, 5th ed.Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.Drummond, MF et al. Economic Evaluations of Health Care Programmes. Oxford: Oxford University Press.

۱۷- کتاب مولفه های اجتماعی سلامت، تألیف دکتر مایکل ماروموت (ترجمه دکتر علی منتظری)، سال ۱۳۹۳، انتشارات جهاد دانشگاهی

۱۸- کتاب مراقبت اولیه سلامت؛ اکنون بیش از هر زمان دیگر، تألیف سازمان جهانی بهداشت (ترجمه دکتر کامل شادپور)، سال ۱۳۸۸، انتشارات پیک ریحان

۱۹- کتاب شبکه بهداشت و درمان. تألیف: دکتر سیروس پیله رودی، ویرایش سوم، سال ۱۳۸۵، انتشارات رضویه

۲۰- دستور العمل ها و بخشنامه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و گزارش های سازمان جهانی بهداشت

۲۱- درباره مدیریت خدمات بهداشتی "راهنمای مدیریت مراقبت‌های اولیه بهداشتی – مؤلفان: موریس پیو، رزماری مک ماهون، الیزابت باتن- مترجمان: علی کشتکاران، علیرضا آیت‌اللهی ناشر: دانشگاه علوم پزشکی شیراز چاپ: ۳-۱۳۸۵

روش تدریس: سخنرانی/پرسش و پاسخ/ایفای نقش/ بحث گروهی/ یادگیری مبتنی بر مسئله/ یادگیری مبتنی بر پروژه/ ایفای نقش و شبیه‌سازی

- سخنرانی و ارائه مطالب توسط مدرس
- بحث‌های گروهی و مشارکت فعال دانشجویان با روشهای تدریس فوق الذکر
- مطالعه و مرور منابع تعیین شده
- انجام تکالیف و پروژه‌های کلاسی
- مطالعه موردی: بررسی موارد واقعی از مدیریت نظام‌های سلامت در سطح ملی و بین‌المللی
- کار گروهی: انجام پروژه‌های گروهی برای حل مسائل واقعی در حوزه مدیریت سلامت
- سمینار: ارائه سمینار توسط دانشجویان در مورد موضوعات تخصصی

مسئولیت های فراگیران: حضور فعال در کلاس،شرکت فعال در بحث و پاسخگویی به سئوالات

***نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:**

الف) در طول دوره (کوئیز، تکالیف،امتحان میان ترم...): ۲۰ ٪ ارزشیابی به حضور مستمر در تالار گفتگو،کلاس حضوری و رعایت نظم و داشتن توجه کافی به مطالب حین تدریس ۲۰٪ کل نمره با استفاده از کوئیز و تکالیف **بارم:۲**

ب) پایان دوره: ۸۰٪ باقی‌مانده در امتحان پایان ترم محاسبه می‌گردد. **بارم:۱۸**

ارزشیابی به صورت کتبی که ۲۰٪ کل نمره با استفاده از کوئیز و ۸۰٪ باقی‌مانده در امتحان پایان ترم محاسبه می‌گردد.

نحوه محاسبه نمره کل:

آزمون پایان ترم ۸۰٪ کل نمره

کوئیز و تکالیف درسی ۲۰٪ کل نمره

ارائه شفاهی: ارائه مطالب در قالب پاورپوینت یا سایر ابزارهای ارائه

پایان‌نامه: انجام یک پژوهش کوچک در حوزه مدیریت نظام سلامت

آزمون جامع: ارزیابی کلی دانش دانشجویان در پایان دوره

***سیاست مسئول دوره در مورد برخورد با غیبت و تاخیر دانشجو در کلاس درس:غیبت غیر مجاز طبق آئین نامه آموزشی و تمرکز بر ارزشیابی دوره**

دانشجو موظف است قبل از حضور استاد در کلاس حضور داشته باشد.

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس اصول مدیریت نظام سلامت نیمسال اول/دوم نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵					
ردیف	تاریخ	ساعت	عنوان	مدرس	آمادگی لازم دانشجویان قبل از شروع کلاس

۱	۱۴۰۳/۱۱/۲۴	۱۲– ۱۴	مقدمه‌ای بر مدیریت نظام‌های سلامت: تعاریف و مفاهیم، تاریخچه، اصول و چارچوب‌های مدیریت نظام‌های سلامت	دکتر محمد حسین دلشاد	آمادگی قبلی، حضور فعال در کلاس، شرکت فعال در بحث و پاسخگویی به سئوالات به همراه بازخورد
۲	۱۴۰۳/۱۲/۰۱	۱۲– ۱۴	تکامل مدیریت نظام‌های سلامت، ساختار سازمانی و سلسله مراتب در نظام‌های سلامت	"	"
۳	چهار شنبه هر هفته	۱۲– ۱۴	اجزای نظام مراقبت‌های اولیه سلامت و مفهوم عدالت و دسترسی در خدمات را بداند و ارتباط بین سیستم های مراقبت سلامت، سلامت را درک کند(تعریف واژه های عدالت، عدالت افقی، عدالت عمودی، مطلوبیت)	"	"
۴	"	۱۲– ۱۴	آشنائی با پوشش همگانی سلامت و سیستم ارائه خدمات اولیه نظام سلامت و سطوح نظام ارجاع **ایفای نقش (Role-Playing) و شبیه‌سازی:** • روش اجرا: دانشجویان نقش‌های مختلفی را در یک سناریوی واقعی مرتبط با مدیریت نظام سلامت بازی می‌کنند. به عنوان مثال، نقش مدیر بیمارستان، پزشک، پرستار، بیمار، مسئول بیمه، سیاست‌گذار، و غیره. • فعالیت‌ها: بازی کردن نقش، مذاکره، تصمیم‌گیری، حل اختلاف. مزایا: درک دیدگاه‌های مختلف، همدلی، مهارت‌های ارتباطی، تصمیم‌گیری در شرایط پیچیده.	"	"
۵	"	۱۲– ۱۴	رهبری و مدیریت در نظام‌های سلامت برنامه‌ریزی استراتژیک در نظام‌های سلامت مدیریت منابع انسانی در نظام‌های سلامت مدیریت مالی و بودجه‌بندی در نظام‌های سلامت ارزیابی و بهبود کیفیت در خدمات سلامت	"	"

۶	"	۱۲– ۱۴	جنبه‌های اقتصادی اجتماعی و ابعاد رویکردUHC , primary healthcare (PHC),SDGs, HFA, Millennium Development Goals (MDGs) و نحوه مدیریت آنها	"	"
۷	"	۱۲– ۱۴	سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص‌ها شرح دهد. نقش و وظیفه سازمان‌های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت را نام ببرد. شناسایی روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در سیستم‌های سلامت، با استفاده از ابزارهای آماری و نرم‌افزاری، مدیریت داده‌ها را تحلیل و گزارش‌ها و بر اساس نتایج ارزیابی، ارائه پیشنهادهای بهبود ارتقای کیفیت خدمات سلامت در مدیریت منابع، درک جامعی از انواع منابع موجود در سیستم‌های سلامت (انسانی، مالی، فیزیکی، اطلاعاتی، مدل‌سازی و تحلیل جریان منابع در سیستم‌های سلامت)	"	"
۸	"	۱۲– ۱۴	نقش عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، آب، مواد زائد جامد و پسماندها، مواد غذایی) را بیان کند.	"	"
۹	"	۱۲– ۱۴	مدیریت خطر و بحران در نظام‌های سلامت سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در نظام‌های سلامت	"	"
۱۰	"	۱۲– ۱۴	نقش عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت را بیان کند. ابعاد و تعیین کننده های اجتماعی سلامت و بیماری را بشناسد.	"	"
۱۱	"	۱۲– ۱۴	درک مفاهیم عدالت در سلامت و انواع آن (عدالت توزیعی، عدالت فرایندی، عدالت در دسترسی)، شناسایی عوامل موثر بر نابرابری‌های سلامت و ارائه راهکارهای کاهش نابرابری‌های سلامت و آشنائی با مفاهیم بهره‌وری، کارایی و اثربخشی در حوزه سلامت	"	"
۱۲	"	۱۲– ۱۴	ارزیابی و بهبود عملکرد شناسایی و تفسیر معیارها و شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) در حوزه سلامت،	"	"

			یادگیری مبتنی بر پروژه (Project-Based Learning - PJBL): • روش اجرا: دانشجویان به صورت فردی یا گروهی یک پروژه عملی در حوزه مدیریت نظام سلامت را تعریف و اجرا می‌کنند. به عنوان مثال، "طراحی یک برنامه ارتقاء سلامت برای یک گروه خاص"، "ارزیابی عملکرد یک بیمارستان از نظر شاخص‌های کلیدی"، یا "پیشنهاد راهکارهایی برای بهبود مدیریت بحران در یک مرکز بهداشتی". • فعالیت‌ها: تعریف مسئله، طراحی روش تحقیق، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل داده‌ها، ارائه گزارش، ارائه نتایج به صورت شفاهی یا کتبی. • مزایا: یادگیری عمیق، خلاقیت، نوآوری، مهارت‌های ارتباطی، مدیریت پروژه.		
۱۳	"	۱۲– ۱۴	فناوری اطلاعات در مدیریت نظام‌های سلامت: نقش فناوری اطلاعات در بهبود عملکرد نظام‌های سلامت، سیستم‌های اطلاعات بیمارستانی(HIS) ، سیستم‌های اطلاعات پزشکی (EMR)، کاربردهای هوش مصنوعی در سلامت و چالش‌ها و فرصت‌های فناوری اطلاعات در نظام سلامت	"	"
۱۴	"	۱۲– ۱۴	چالش‌های نوین در مدیریت نظام‌های سلامت: پیری جمعیت و بیماری‌های مزمن، هزینه‌های رو به رشد خدمات سلامت، تغییرات تکنولوژیکی و نوآوری‌ها، پاندمی‌ها و بلایای طبیعی و عدالت در دسترسی به خدمات سلامت	"	"
۱۵	"	۱۲– ۱۴	سیستم‌های اطلاعات بهداشتی و کاربرد آنها: انواع سیستم‌های اطلاعات بهداشتی، جمع‌آوری، پردازش و تحلیل داده‌های بهداشتی، استفاده از داده‌ها برای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی و کاربردهای سیستم‌های اطلاعات بهداشتی در بهبود کیفیت خدمات	"	"
۱۶	"	۱۲– ۱۴	مشارکت جامعه و سیاست‌های عمومی در نظام سلامت: اهمیت مشارکت جامعه در تصمیم‌گیری‌های سلامت، سیاست‌گذاری	"	"

		سلامت و نقش دولت، ارتباط بین نظام سلامت و سایر بخش‌های جامعه و چالش‌های مشارکت جامعه و سیاست‌گذاری سلامت		
۱۷	"	۱۲– ۱۴	مدیریت تغییر در نظام‌های سلامت: مراحل تغییر و مقاومت در برابر تغییر، استراتژی‌های مدیریت تغییر، نقش رهبری در مدیریت تغییرو اهمیت فرهنگ سازمانی در فرایند تغییر	"
۱۸	"	۱۲– ۱۴	تحلیل اصلاحات و دگرگونی های ساختاری در نظام سلامت را بشناسد. شناسایی چالش‌ها و مشکلات موجود در نظام‌های سلامت و درک دلایل نیاز به اصلاحات در نظام سلامت و پیشنهاد راهکارهای اصلاحی برای بهبود عملکرد نظام سلامت **یادگیری مبتنی بر مسئله** (Problem-Based Learning - PBL): • روش اجرا: دانشجویان به گروه‌های کوچک تقسیم می‌شوند و با یک مسئله واقعی یا سناریوی پیچیده در حوزه مدیریت نظام سلامت مواجه می‌شوند. به عنوان مثال، "چالش‌های دسترسی به خدمات بهداشتی در مناطق محروم" یا "راهکارهای بهبود کیفیت مراقبت‌های اولیه". • فعالیت‌ها: دانشجویان باید مسئله را تحلیل کنند، اطلاعات مورد نیاز را جمع‌آوری کنند، راه حل‌های احتمالی را ارائه دهند، مزایا و معایب هر راه حل را ارزیابی کنند و در نهایت بهترین راه حل را پیشنهاد دهند. • مزایا: تفکر انتقادی، مهارت‌های حل مسئله، کار تیمی، یادگیری خودراهبردی، ارتباط بین تئوری و عمل.	"	"

***تاریخ امتحان میان ترم: در انتهای جلسه ششم *تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس جدول امتحانی دانشکده**

***سایر تذکرهای مهم برای دانشجویان: کلیه امور محوله به دانشجو نیاز است بر اساس زمان مورد انتظار تحویل داده شوند در غیر اینصورت ترتیب اثر داده نخواهند شد.**

***عناوین پر رنگ شده داخل جدول به دلیل ارائه یک واحد درسی، ارائه نمی گردد.**